

II СОУ “Професор Никола Маринов”

гр. Търговище

Интердисциплинарен проект „80 години по пътя на времето – от Ески Джумая към Търговище“

Издават учениците от IX в клас, профил “Хуманитарен”,
с преподавател по история Катя Цветкова, в партньорство с Държавен архив гр. Търговище
и Регионална библиотека гр. Търговище.

Март 2014 г.

Историята на Ески Джумая

За първи път градът ни е споменат в данъчен регистър на Османската империя от 1573 година. Тук се споменава с името Ески Джумая. Името на града се превежда като „Стар пазар“. През XVII в. Ески Джумая става голямо и известно селище. Турско население живее в махалите Кюпекчи, Хаджи Хюсеин, Матара, Къзълджик, Яртмуклук и други. Българите трайно се настаняват в махалите Варош, Парня, Срешня, Грънчарска и Долна.

В началото на XIX в. е построена Часовниковата кула, през 1851 г. - църквата „Успение при Св. Богородици“, през 1863 г. - класното училище „Св. Седмочисленици“.

В Ески Джумая процъфтяват занаятите и търговията. Скоро градът става център на един от най-големите панаири в империята. В навечерието на Освобождението градът е посетен от унгарския пътешественик Феликс Каниц, който в пътеписите си съобщава за провеждания ежегоден майски панаир в Ески Джумая.

От османска власт Ески Джумая се освобождава на 29 януари 1878 година.

Джансел Сунаева

По какъв начин става смяната на имената на селищата в България след Освобождението?

Бавно и несигурно започва процесът по връщането на българските селищни имена веднага след Освобождението. Администрацията на Княжество България първо пристъпва към съставянето на списък на селищата, което е първа и наложителна задача. Жителите на българските градове и села с ентузиазъм връщат средновековните имена на населените места или направо измислят благозвучни нови.

През 1878-1912 г. отпадат по естествен път първите 65 турски селищни имена. В огромната си част това са имена, които са битували едновременно с българските си съответствия във вековете на робството. По волята на населението, но без разпоредби на централната власт, са преименувани или видоизменени още 49 селищни имена, предимно на руски военачалници, участници в Освободителната война, на царя освободител и на членове на руското царско семейство. В малка част от случаите чуждите имена са преведени на български. С правителствени доклади и заповеди са променени имената общо на 423 селища, като основната част от тези преименувания става през 1906 г. Големите събития между 1912 и 1920 г. водят и до големи промени в

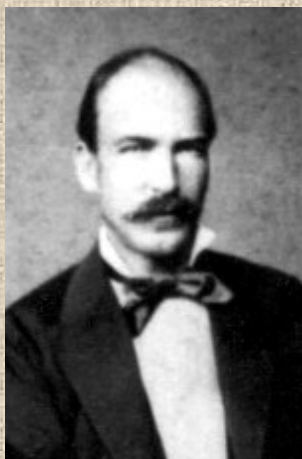
българската селищна мрежа. В края на периода в Царство България има 92 града, 4214 села, 1353 отделни махали и колиби, или общо 5659 селища. При все това за тези 8 години са преименувани едва 4 селища с актове на централната власт и няколко по инициатива на населението.

Значителните промени в селищните имена в България се отнасят за периода 1920 г. - края на 1934 г., когато са преименувани 2091 селищни имена, или почти 1/3 от общия им брой. Само през 1934 г. са преименувани с нарочни министерски заповеди 1971 селища. В статия във вестник „Слово“ бъдещият географ Анастас Иширков публикува статия за това, как трябва да се сменят имената на селищата. Той предлага това да става чрез буквален етимологичен превод; градът да се кръщава на характерен обект или легенда, която е свързана със селището; да се използва име на известна личност или да се видоизменят турските наименования.

Променят се включително и преведените на турски български средновековни и възрожденски селищни имена. Поправят се погрешно записани диалектни форми, отстраняват се несъответствията със съвременния български книжовен език.

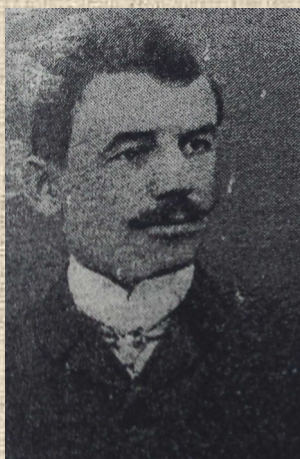
Мариела Петкова

Бележити личности, взели участие в смяната на името на града

Христо Самсаров

Възрожденски учител и политик. Три мандата кмет на Ески Джумая, включително първи кмет на града след Освобождението.

Руси Панайотов

Учител. Член на демократическата партия. Кмет на Ески Джумая от 23 юли 1925 г. до декември 1930 г.

Иван Абаджимаринов

Роден в 1877 г. Умира в 1948 г. в Търговище. Брат на художника Никола Маринов. Двамата са изпратени от баща им да учат живопис в разградската школа, а покъсно учат изкуства в Торино, Италия. През 1906 г. създава търговско дружество „Братя Абаджимаринови“. След това Иван Абаджимаринов навлиза в политиката. От 1931 г. е кмет на Ески Джумая. Любовете му към изобразителното изкуство остава и се проявява в на платове.

Анастасия Иванова

Преименуването на Ески Джумая

Няколко десетилетия след Освобождението градът ни носи името Ески Джумая. За първи път въпросът за смяната на името на града с българско е повдигнат през 1926 година. В излизания по това време „Ескиджумайски вестник“ е отпечатана статия със заглавие „Един дребен въпрос“, която завършва с призива: „Градът трябва да носи българско име“. В национален мащаб през 1932 г. е свикана комисия, която включва учени, общественици, интелектуалци, журналисти, граждани. Тя има за задача да направи предложения за промяна на имената на селищата с български названия. Софийската комисия предлага градът да носи името Търговище.

На 18 август 1932 г. кметът Иван Абаджимаринов съставя местна комисия в следния състав: Руси Панайотов, Аврам Свиначков, Добри Свиначков и др., която трябва да обсъди предложението на софийската комисия за смяната на името на града. В хода на общественото обсъждане гражданите не одобряват предложението от София име. В обществената дискусия се обсъждат и други предложения, някои от които са:

Мизия – с аргумент, че градът се намира в Дунавската равнина

Липинград – заради липовите дървета

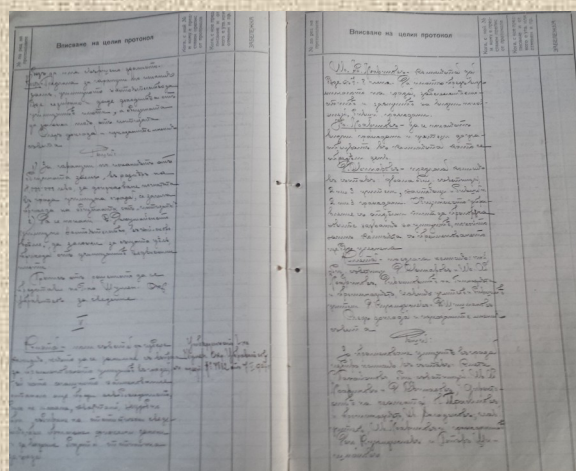
Китен – заради живописните околности

Маринград – по името на едноименната пещера

Сбориград или Събор – вероятно заради годишния панаир.

Обществеността одобрява името Липинград, но комисията в София отхвърля предложението.

На 9 август 1934 г. излиза официална заповед № 2821 на Министерството на вътрешните работи и народното здраве, която на 14 август 1934 г. е публикувана в Държавен вестник и градът ни приема името Търговище. Така и до днес!

Габриела Томова

Любопитни факти

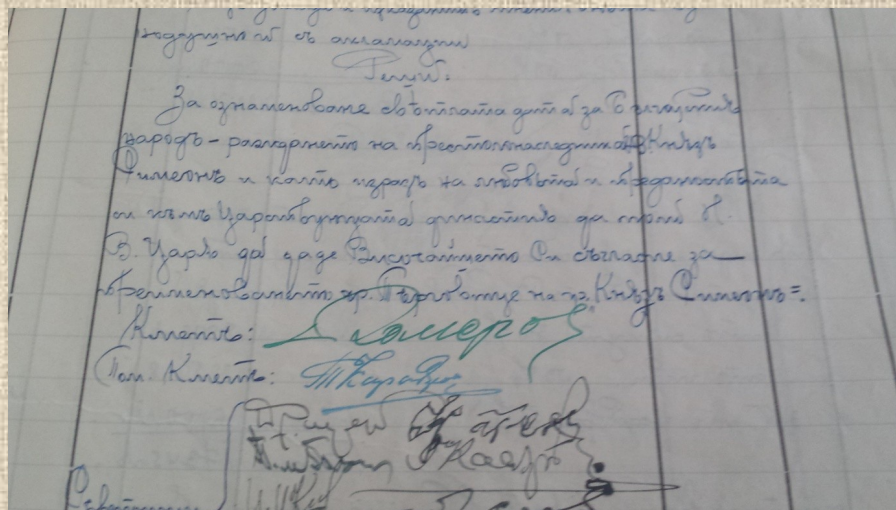
Във вестник „Нови дни“ от 1933 г. попадаме на легенда за смяната на името на града. Предложено е градът ни да се нарича **Маринград**, поради легендата за царкиня Мара, която се криела от цар Мурад в една пещера в местността Боаза. Но от историята знаем, че цар Иван Шишман, за да запази страната, става васал на султан Мурад I, като му дава сестра си Кера-Тамара за съпруга. За този исторически факт народът е написал известната песен „Цар Мурад Мари думаше“. В действителност, в превод от турски „маара“ означава „пещера“ - оттам Марина дупка или Пещерната дупка.

Есин Джеватова

Според проучване на Димитър Харизанов има още едно старо име на града ни – **Вехта Джумая**. Това наименование е поставено от общинските съветници в зората на Освобождението. Негов вдъхновител е кметът Христо Самсаров. Изработен е и печат с новото име, с който се подпечатват издаваните от общината документи. Общинарите обаче пропускат да узаконят решението си чрез Народното събрание или Правителството. От София продължават да пристигат нареждания с адрес Ески Джумая. Така новото име не получава популярност и постепенно заглъхва.

Велислав Пенчев

През 1937 г., по повод раждането на престолонаследника Симеон II, жителите на Търговище изпращат прошение до цар Борис III с молба градът да се казва **Княз Симеон**. Борис III не реагира на прошенията и името на града остава Търговище.

Лина Драгнева и Несрин Мехмедова

При смяната името на града джумалии се отнесли и доста иронично. Вероятно е имало и комични ситуации, защото в тогавашния вестник „Нови дни“ се появява фейлетон от анонимен автор със заглавие „**Ще кръщаваме града, господа**“. Ето откъс от него:

„Че като ревнали ония ми ти джумалии: имена, имена – едно от друго по-музикални, едно от друго по-стопанскоикономически ...

Меден град. Хубаво име във всяко отношение. Само в едно не е – в хигиенично ... Мухите отсега нататък ще върлуват ...

Липовград. От хубаво по-хубаво. Но, господа, представете си: плъзнали ония любители на липова миризма, на песента под липата – помен не ще остане от многобройните паважи и тротоари из улиците ни ...”

Стелияна Иванова

Изгледи от Ески Джумая

Белчов хан
1931 г.

Сградата на Зе-
меделска и коо-
перативна банка

Снимките подбраха: Пламена Атанасова и Мария Христова